

УДК 929Рильський:82'06

М. Ю. Карацуба

СЛОВ'ЯНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ В ЛІТЕРАТУРНО-КРИТИЧНИХ ПРАЦЯХ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО

У запропонованій статті авторську увагу сконцентровано навколо критичних праць Максима Рильського в галузі літературознавства, зокрема славістичного. Об'єктом уваги є праці, присвячені творчості українських, російських письменників, а також представників інших слов'янських народів – поляків, чехів і болгар – у творчих зацікавленнях М. Рильського.

Ключові слова: критичні праці, літературознавство, порівняльне літературознавство, образна система.

In this article are analyzed the critical works of Maksym Rylski and his research into the Slavonic science of literature. The object of analyze are Ukrainians, Russians and other Slavonic's writers into the critical works of Maksym Rylski.

Keywords: critical works, science of literature, comparative science of literature, the system of heroes.

Майже півсторічна поетична діяльність М. Рильського мала наслідком чимало визначних художніх досягнень. Проте, крім майстерні поезії, у зібранні його творів є два томи, що містять критичні статті, переважно літературознавчі, про українських поетів (Т. Шевченка, І. Франка, Лесю Українку), російських письменників (О. Пушкіна, М. Лермонтова, М. Гоголя), про поетів західного і південного слов'янства (А. Міцкевича, Яна Неруду, Христо Ботева), про український і російський театр, про світове значення української літератури. Більшість цих статей написано з нагоди ювілейних дат, чимало з них – нотатки виступів на урочистих зборах, найчастіше в них відтворено настрої не тільки самого оратора, а й усієї

аудиторії, що збиралася вшанувати пам'ять видатної людини або велику історичну подію. Утім, визначна риса здебільшого коротких виступів Рильського – це вміння не лише красиво і водночас просто висловити ці спільні настрої, а й додати до них тонкі спостереження, думки, що можуть дати поштовх до широких наукових досліджень. Чимало глибоких наукових розробок пізнішого періоду теоретично базувалися саме на цих коротких тезах дослідника.

Зауважимо, що М. Рильського особливо цікавили питання художньої майстерності. Тому літературознавці й лінгвісти завжди з користю для себе читали та читатимуть статті «Ясна зброя (Із думок про українську мову)», праці з теорії і практики художнього перекладу, які становлять значний інтерес, оскільки особливо багато й досконало М. Рильський перекладав зі слов'янських мов. Так, за красою і художньою майстерністю його переклади часто змагаються з оригіналом. «Зроблене ним, – писав Л. Булаховський, – для зближення української культури з російською та іншими – французькою, польською – культурами є справжній поетичний подвиг, вагу якого аж ніяк не можна переоцінити: мало літератур можуть похвалитися такою силою блискучих перекладів, з таким винятковим хистом виконаних працею одного майстра, як українська, – невтомною працею Рильського» [Булаховський 1955, с. 8–9]. За своє життя Рильський переклав українською мовою понад двісті тисяч поетичних рядків, а також перекладав повісті, романи, п'єси, був автором і глибоких теоретичних праць: «Проблеми художнього перекладу», «Художній переклад з однієї слов'янської мови на іншу», «Пушкін українською мовою». Та предметом нашого дослідження є літературознавчі розвідки М. Рильського, де охарактеризовано тучи іншотворчу постать, зокрема представників слов'янського регіону.

Звертаючись до конкретних критичних статей дослідника, виділимо й розглянемо найпоказовіші з них. Аналізуючи твор-

чість українських митців, М. Рильський відзначає, а подекуди і детально ілюструє їхні художні здобутки, подає поетичні явища не відірвано від національного і світового літературних процесів, а в органічній єдності з ними. Характерним прийомом, до якого вдається дослідник у багатьох статтях, є своєрідне спростування закидів і звинувачень, висунутих іншими критиками – вітчизняними і зарубіжними, – щодо основних ідейних засад творчості, тематичної спрямованості чи окремих складників авторського інструментарію.

Так, у блоці критичних статей, присвячених постатям видатних українських культурних діячів – Т. Шевченка, І. Франка, І. Тобілевича, Лесі Українки, – уже в першій статті під назвою «Великий народний поет» бачимо застосування вищеназваного прийому: спростовується думка, що автор «Кобзаря» – лише грамотний і обдарований співець із народу, який прославився випадково; а також відкидається сприйняття Т. Шевченка як людини невисокої культури з неясним філософським світосприйняттям і низьким рівнем віршувальної техніки. Особливо рішуче відстоює М. Рильський останню позицію, відносячи творчість поета за силою думки і висловлювання до славетного ряду світових поетів, зокрема О. Пушкіна, М. Лермонтова, М. Некрасова, Й. Гете, Дж.-Г. Байрона, В. Гюго, А. Міцкевича, Шота Руставелі [Рильський 1955, III, с. 236]. М. Рильський аналізує окремі твори з «Кобзаря», починаючи від ранніх, зокрема, характеризує баладу «Причинна» як найтипівіший зразок жанру, побудований на мотивах народних переказів і забарвлений тонами Бюргера-Жуковського. Стислий аналіз тем і мотивів творчості Т. Шевченка дає М. Рильському підстави зарахувати його до «поетів-однолюбів», «поетів-однодумів», уособленням яких для дослідника є М. Лермонтов, Дж.-Г. Байрон, О. Блок, на противагу авторам, творчість яких позначена тематичним різноманіттям, – О. Пушкіну і Й. Гете [Рильський 1955, III, с. 238]. М. Рильський погоджується з думкою тих дослідників Т. Шевченка, які вбачали

в ньому насамперед лірика і вважали особисте ставлення автора до змалюваного світу провідною рисою його творчості. Тут поет, на думку М. Рильського, наслідує традиції безіменних авторів українських історичних дум і їхніх виконавців – сліпих кобзарів-бандуристів.

Характеризуючи образну систему творів поета, М. Рильський виділяє центральні образи, які проходили через усю творчість митця, зокрема образи зорі, вечірньої зорі: «Зоре моя вечірняя, зійди над горою»; «І я живу, і надо мною // З своєю божою красою // Гориш ти, зоренько моя» [Шевченко 1989, с. 16, 134]. Дослідник також звертає увагу на образи-символи: степова могила (курган) як символ славного і трагічного минулого України; Дніпро як символ невечерпних сил народу; буйний вітер як символ волі тощо.

Розглядаючи спадщину поета у статті «Про поезію Тараса Шевченка», автор відзначає еволюцію змісту його творів, а саме – розширення тематики і сюжетної структури (не тільки українське село та українська старовина, а й стародавній Рим, залучення біблійних мотивів, реалій сучасного міста). Важливим складником творів є їхній органічний зв'язок із живописом і музикою. Як приклад мальовничої панорами М. Рильський наводить «Сон» («Гори мої високі»), звертаючи увагу на виняткову співучість вірша, його багатий звукопис [Рильський 1955, III, с. 252]. Проаналізовано дослідником у розвідці «Шевченко і наша сучасність» і вплив доробку автора на сучасний для М. Рильського літературний процес – формування творчих особистостей, насамперед М. Бажана, П. Тичини, А. Малишка, а також пильну увагу художників і композиторів до спадщини поета: Л. Ревуцького (хор «Хустина»), К. Данькевича (балет «Лілея»), М. Вериківського (опери «Сотник» і «Наймичка»), твір для баса з оркестром «Чернець»), Г. Майбороди (симфонічна поема на шевченківську тему); Г. Жуковського (опера «Марина»), Б. Лятошинського (хорові та сольні співи),

А. Штогаренка, Ю. Мейтуса (незакінчена опера «Гайдамаки»), С. Людкевича («Кавказ»), А. Коломийця (гопак із «Чернеця») [Рильський 1955, III, с. 266].

Предметом ґрунтовного аналізу М. Рильського є й творчість Каменяра. Характеризуючи у статті «Франко – поет» творчий доробок автора, М. Рильський відзначає різючу влучність, психологічну точність у відтворенні побутових реалій, досконалість пейзажного компонента. М. Рильський пов'язує суворість реалістичного письма І. Франка з особистими творчими вподобаннями автора, особливо з його улюбленими письменниками – М. Некрасовим і Е. Золя. Визначаючи постать І. Франка як полум'яного патріота батьківщини, М. Рильський твердить, що ніхто з українських поетів, прозаїків і мислителів не відчував єдності всього українського народу в його етнографічних межах так виразно, не закликав до возз'єднання свого народу так щиро, як І. Франко. Це твердження дослідник ілюструє уривком з прологу до поеми «Мойсей»:

Та прийде час, і ти вогнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ, вбережешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі

[Франко 1989, с. 7].

М. Рильський відзначав тематичне розмаїття, сюжетне багатство, різноманітну настроєвість Франка: пристрасні громадянські мотиви, побутові замальовки, гостра сатира, м'які, теплі ідилії, сповнені розпачу сторінки «Зів'ялого листя», розроблення біблійських, середньовічних, давньоруських, давньоіндійських, давньовавілонських сюжетів. Невичерпним видається М. Рильському і формальний рівень: кано-

нічні форми – терцини, сонети, октави, тріолети, найрізноманітніші метричні строфи, стилізації в характері народної пісні й тонкі верлібри [Рильський 1955, III, с. 282].

Характеризуючи постать Лесі Українки, М. Рильський зауважує, що авторка належить до тих поетів, чия творчість особливо насичена думками, змаганням ідей, інтелектуальними шуканнями [Рильський 1955, III, с. 292]. Серед провідних мотивів творчості у статті «Лірика Лесі Українки» критик виділяє звернення до постаті Прометея, де авторка наслідує традиції Есхіла, Гете, Шевченка, останній з яких дав цьому образу своєрідне трактування, осучаснив його. Водночас у творах Лесі Українки, на думку М. Рильського, простежується тенденція до використання світових тем на свій розсуд, вражаючи сучасників сміливістю авторського задуму і його реалізацією. Так звертаючись до постаті Прометея, авторка підкреслювала символічне значення прометеївського міфу, духу Прометея, «прометеїзму»:

Крик Прометея лунає безліч разів скрізь по світі,
Він заглушає потужні громи олімпійські.

Щодо тематичної різнобарвності поетичної спадщини Лесі Українки критик зазначає: «Коли міркуєш про багатство Лесині тематики, про вміння її літати по далеких країнах і давніх епохах, у яких завжди знаходила вона суголосьне сучасності, то згадуються слова, що ними характеризувано свого часу Пушкіна: дар перевтілення» [Рильський 1955, III, с. 295]. Відчутним у поезії Лесі Українки є й наслідування античних трагіків, Пушкіна, Лермонтова, Некрасова, Міцкевича, Гейне. А перші твори поетеси були істотно позначені впливом народних пісень.

Другий блок статей присвячений видатним діячам російської культури, зокрема О. Пушкіну, М. Лермонтову, М. Гоголю. У першій з них М. Рильський перефразовує у назві рядок О. Пушкіна «России первая любовь» і наводить

влучну характеристику М. Чернишевського: «Незважаючи на французьке виховання, незважаючи на те, що в його родинному колі говорилося переважно по-французьки, Пушкін вже в дитинстві був оточений елементом народності; відомо, що головною представницею цього впливу була няня, знаменита Орина Родіонівна» [Рильський 1955, III, с. 296]. Підставу для назви статті «Росії вічна любов» М. Рильський вбачає у намаганні Пушкіна бути виразником інтересів усіх верств російського народу. Так, характерний заклик до змін у суспільному житті лунає в рядках вірша «До Чаадаєва»:

Товарищ, верь: взойдет она
Звезда пленительного счастья,
Россия вспрянет ото сна,
И на обломках самовластья
Напишут наши имена!

[Пушкин 1949, I, с. 232].

У статті «Пушкін і Шевченко», вдаючись до аналізу творчих особистостей, М. Рильський неминуче переходить до ширшого питання – Україна в житті й творчості Пушкіна. Глибокими видаються критикові враження О. Пушкіна від української природи, про що свідчить вступна частина поеми «Полтава» – «Тиха украинская ночь», яку можна вважати одним з наймайстерніших пейзажних описів у світовій літературі.

Проте пейзажним компонентом зацікавлення О. Пушкіна не обмежувалися, автор збирав матеріал про народні повстання й месників, зокрема Устима Кармелюка. Любов до волі спонукала О. Пушкіна, на думку М. Рильського, до зображення втечі з катеринославської тюрми двох арештантів – епізоду, який став основою поеми «Брати-розбійники». Деякі мотиви цього твору, на думку автора статті, варто зіставити з відповідними мотивами в поемі Т. Шевченка «Варнак».

Интерес Пушкіна до України відчутний уже в юнацькому вірші «Казак», який побачив світ ще до появи збірок українських пісень Цертелева, Максимовича, які потім стали відомі поетові.

Зацікавив М. Рильського й вірш молодого О. Пушкіна «Деревня», у якому відображено дисгармонію між красою природи, простим і тихим життям на лоні природи та тяжким, безправним становищем людей:

Не видя слёз, не внемля стонам,
На пагубу людей избранное судьбой,
Здесь барство дикое без чувства, без закона,
Присвоило себе насильственной лозой
И труд, и собственность, и время земледельца...
Здесь девы юные цветут
Для прихоти бесчувственной злодея...

[Пушкин 1949, I, с. 352].

В останніх двох рядках цитованого уривка М. Рильський вбачає зв'язок із творами Шевченка, зокрема з поемою «Катерина», а в цілому «Деревню» О. Пушкіна порівнює з твором Т. Шевченка «Якби ви знали, паничі»:

За що, не знаю, називають
Хатину в гаї тихим раєм...

[Шевченко 1989, с. 156].

Негативно М. Рильський оцінює намагання В. Жуковського представити О. Пушкіна «розкаяним грішником» і шевченкові рядки «караюсь, мучуся..., але не каюсь» він пропонує поширити й на творчість російського поета.

Ніжна людяність почуттів притаманна, на думку М. Рильського, поетичним доробкам обох цих авторів. Як приклад дослідник наводить рядки:

Редееет облаков летучая гряда;
Звезда печальная, вечерняя звезда...
Я помню твой восход, знакомое светило,
Над мирною страной, где все для сердца мило,
Где стройны тополи в долинах вознеслись,
Где дремлет нежный мирт и темный кипарис
[Пушкин 1949, II, с. 23].

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє,
Радіють люди, що одпочинуть...
Чорніє поле, і гай, і гори,
На синє небо виходить зоря.
О зоре, зоре! – і сльози кануть!
Чи ти зійшла вже і на Україні?
[Шевченко 1989, с. 184].

Поміж зацікавлень М. Рильського була не тільки творчість О. Пушкіна, а й доробки інших російських письменників, зокрема М. Лермонтова. У статті з назвою «Лермонтов» викладено переважно роздуми дослідника про поеми «Мцирі» та «Демон», оскільки саме в них М. Рильський вбачав ключ до розуміння творчості поета.

Вірогідно, що в основу поеми «Мцирі» покладено дійсний факт, який став відомим М. Лермонтову під час його перебування на Кавказі. Недаремно, на думку М. Рильського, увагу поета привернув саме такий герой, адже Лермонтов, як і його персонаж, був натурою передовсім діяльною – людиною-борцем. Тематичне підґрунтя твору – не випадкове. Туга за рідним краєм, любов до нього – центральна ідея поеми, і звернення до вказаної тематики характерне для всього доробку Лермонтова, адже однією з провідних рис його світогляду М. Рильський визначає патріотизм.

Поема «Демон» – плід кропіткої праці поета протягом усього його життя. У першому ескізі дія мала відбуватися в Іспанії, а по-

тім остаточно перенеслася на улюблений поетом Кавказ. На противагу Мцирі, Демон – складніша натура, яка весь час перебуває під владою внутрішніх протиріч. Єдине, що могло наповнити змістом життя лермонтового персонажа, як стверджує М. Рильський, – це жива людська любов. Однак почуття померло разом з коханою Тамарою, тож героєві залишаються тільки вічні вже нецікаві йому мандри зоряними світами. Він знає, що щастя міг досягти саме на «грішній» землі, але з власної провини втратив його (як, до речі, і Печорін у «Герої нашого часу»).

Найвиразнішим втіленням неспокою, прагнення бурі у творчості М. Лермонтова є славнозвісна поезія «Парус». Образ паруса М. Рильський вважає характерним загалом для всього творчого доробку М. Лермонтова, який не раз протиставляв мирну природу людині, яка скрізь чинить насильство і руйнацію.

Зовсім іншою, на думку М. Рильського, є майстерність М. Гоголя (стаття «Наш Гоголь»). Критик стверджує: перше, що спадає на думку, коли міркуємо про Гоголя, це видимий світові сміх крізь невидимі, незнані світові сльози. Саме з ним М. Рильський пов'язує появу «великої» російської літератури. Зауважимо, що Т. Шевченко одним з перших помітив зв'язок Гоголя не лише з літературою, а й з іншими видами мистецтва, адже, обстоюючи потребу сатири, він поруч з іменами Гоголя і Островського назвав художника Федотова. М. Рильський висловлює також думку, що в діяльності так званих передвижників, у творчості Мусоргського відчутні відгомони гоголівського сміху; так само спостерігаємо вплив поезики «Вечорів на хуторі біля Диканьки» у музичних творах Римського-Корсакова, Чайковського, Лисенка. Далі М. Рильський зазначає: «Гоголь сміявся. Сміх був різний. Це був і безтурботний сміх “Зачарованого місця”, і гнівний, бичуючий, “восторженный”, за висловом самого письменника, сміх “Ревізора” та “Мертвих душ”. Два, можна сказати, полюси сміху» [Рильський 1955, III, с. 220].

М. Рильський називав безмежним творчий діапазон М. Гоголя: тут і фантастика «Страшної помсти» й «Вечорів...», і героїчна патетика та патріотична піднесеність «Тараса Бульби», і поетична співучість «Майської ночі...», і глибока схвильованість «Портрета», і гротескність «Носа» (одного з найфантастичніших і найреалістичніших у світі оповідань) і гуманний жаль до бідної людини в «Шинелі», відгомони традицій якої помітні у творах Достоевського, Тургенева, Лескова, Успенського, Гаршина, Чехова.

М. Рильський характеризує М. Гоголя як одного з найбільших у світі творців *узагальнених образів* – Чичикова, Хлестакова, Собакевича, Ноздрьова, Манилова, Коробочки, городничого Сквозника-Дмухановського, Держиморди, Подколюсіна, – а також *типових явищ*. Влучними видаються слова М. Рильського про вічну святість безсмертного прикладу М. Гоголя як неперевершеного майстра творення гротескного, загостреного, подекуди перебільшеного, але типового у своїй основі сатиричного образу. Дослідник характеризує М. Гоголя як «великого “обличителя жестоких людей несъятых”, великого художника слова, великого громадянина-патріота. Таким він живе в наших серцях...» [Рильський 1955, III, с. 227].

Ще один предмет досліджень М. Рильського з творчої спадщини М. Гоголя – повість «Тарас Бульба», якій критик присвятив окрему статтю під красномовною назвою «Безсмертне творіння». У деяких епізодах дослідник простежує виразні відгуки кобзарських дум як нового художнього елементу. Героїчний патріотизм – основний лад (саме такий «музичний» термін вживає М. Рильський), у якому виконано повість. Детально аналізуючи твір, критик не повністю погоджувався з позицією дослідників, які вважали, що постать Остапа є більш «блідою», порівнянно зі зрадливим, але палким і пристрасним Андрієм. Критик характеризує Остапа як Тараса за-

молоду, який через ранню смерть не мав змоги проявити себе на повну силу.

М. Рильського вражають мальовничість і музичність «Тараса Бульби». Із нечуваною доти ані в російській, ані в жодній іншій літературі пишністю барв і тонів зображено степи, батальні сцени, де відчутний вплив народного епосу, так званих гомерівських поем [Рильський 1955, III, с. 230].

Окремим блоком літературознавчого доробку М. Рильського є статті про зарубіжних слов'янських авторів – Адама Міцкевича, Яна Неруду, Христо Ботева. Розглянемо їх детальніше. У статті «Адам Міцкевич» критик подає характеристику творчої постаті Адама Міцкевича – видатної людини, відданого громадянина, великого поета. М. Рильський висловлює думку, що читач ладен повірити, нібито зі степів поблизу Акермана можна почути голос із Литви, а не чути його тільки тому, що ніхто не кличе. Такою є сила поетичного слова і віри в нього [Рильський 1955, III, с. 305]. Об'єктом аналізу М. Рильського були різні періоди творчості Адама Міцкевича, а також різні жанри, в яких працював поет. Особливу увагу дослідник приділяє баладам, які, на його думку, становили собою те грізне знаряддя, що ним озброювався романтик Міцкевич проти класицизму, прибічником якого він був у ранній молодості. Світ балад Міцкевича – загадковий, фантастичний, таємничий, – це світ хистких видінь, світ дивного і непізнанного. Джерелом же балад, як і багатьох творів А. Міцкевича, є народна творчість. Так, до балади «Рибка» він додає підзаголовок «з народної пісні», до «Пагорб Марилі» – «на тему литовської пісні», до «Лілії» – «з народної пісні», до «Три Будриси» – «литовська балада», до балади «Чати» («Воєвода» в перекладі Пушкіна) – «українська балада» тощо.

У статті «Над віршами Яна Неруди» М. Рильський звертається до творів, що їх уміщено у двох виданнях класика чеської літератури Яна Неруди українською і російською мовами.

Знову предметом зацікавлень М. Рильського, як і під час аналізу творчості попередньо згаданого автора, є балади. Критик характеризує їх як земні, реалістичні, «овіяні подихом чисто чеського», більше того – «чисто нерудівського гумору», сповнені народною творчістю.

Самого Яна Неруду М. Рильський вважає поетом-патріотом, у фокусі уваги якого завжди перебувала доля чеського народу, його мова, самобутня культура, до якої митець звертається постійно – і у віршах, і в оповіданнях, і в публіцистичних замальовках. Особливо примітним у цьому плані М. Рильському видається вірш «У залізничному купе», де зовні панує спокій, але з глибокою внутрішньою схвильованістю розповідається про повернення на батьківщину подружжя вигнанців з дитиною. Тут постає вся сила любові автора до рідного краю, даремно саме із цієї поезії М. Рильський як епіграф бере слова: «Яке велике слово – Батьківщина!» [Рильський 1955, III, с. 325].

На думку дослідника, Яну Неруді значною мірою був властивий гумористичний тон. Такі твори автора М. Рильський характеризує як «усмішку і насмішку», які разять не менш гостро, ніж саркастичний сміх. Говорячи про значення творчості Яна Неруди у підсумковій частині статті, М. Рильський наводить слова Юліуса Фучика: «Майбутньому історикові літератури я заповідаю любов до Яна Неруди. Це найбільший чеський поет. Він дивився далеко у майбутнє» [Рильський 1955, III, с. 327].

Статтю «Христо Ботев українською мовою» М. Рильського присвячено збірці перекладів поезій Христо Ботева з болгарської мови Павлом Тичиною. Увагу перекладача до творчої спадщини Христо Ботева М. Рильський пов'язує з безпосередністю, простотою, щирістю і силою тих небагатьох поезій, що їх залишив автор. Збірка перекладів починається твором «Не плач, мати, не журися» («Не плачи, Майко, не тужи») – це та

пісня, співаючи яку, арештовані в Рощуку ботевські партизани прощалися з народом, що їх проводжав. М. Рильський відзначає тут високу майстерність Тичини-перекладача, який обрав одним із засобів художнього перекладу вміле й тонке використання образів і зворотів народної пісні – доречний прийом, якщо зважати на прекрасне знання і глибоку любов Христо Ботева до народної творчості.

Наведений вище матеріал є оглядом лише незначної частини літературознавчих критичних праць М. Рильського, проте видається нам показовим, промовистим і таким, що дає підґрунтя для наступних, масштабніших наукових пошуків.

ЛІТЕРАТУРА:

Булаховський Л. А. Сербський народний епос // Сербська народна поезія. – К., 1955.

Вервес Г. Д. Максим Рильський в колі слов'янських поетів. – К., 1972.

Пушкин А. С. Полное собрание сочинений : в 10 т. – М. ; Ленинград, 1949. – Т. 1; 2.

Рильський М. Повне зібрання творів : у 20 т. – К., 1955. – Т. 3.

Франко І. Народе мій. – Л., 1989.

Шевченко Т. Малий Кобзар. – К., 1989.

В данной статье авторское внимание уделено критическим трудам Максима Рильского в области литературоведения, в частности славистического. Объектом внимания являются научные труды, посвященные творчеству украинских, русских писателей, а также представителей других славянских народов – поляков, чехов и болгар – в кругу творческих интересов М. Рильского.

Ключевые слова: критические труды, литературоведение, сравнительное литературоведение, образная система.